

Protocol Meldcode huiselijke geweld en kindermishandeling

Meldcode met afwegingskader

Documentinformatie

Titel	Protocol Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Ondertitel	Meldcode met afwegingskader
Door	Janna van der Welle, aandachtsfunctionaris
Versie	1.0
Datum	1-04-2026

Voorwoord

Met ingang van 1 januari 2019 is de Meldcode Huiselijk geweld en/of Kindermishandeling¹ verbeterd en aangescherpt. Er is een afwegingskader toegevoegd aan het stappenplan van de Meldcode waardoor de beslissing ondersteund wordt om al dan niet te melden bij Veilig Thuis. Bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken.

De wet heeft als doel medewerkers van de vo-scholen en leden van het ondersteuningsteam te ondersteunen bij het signaleren van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en om te komen tot een zorgvuldige beslissing wel of niet te melden bij Veilig Thuis. Ook moet de Meldcode medewerkers in staat stellen om risico's vroegtijdig te signaleren en daarop te anticiperen.

De Wet Meldcode Huiselijk Geweld en/of Kindermishandeling is opgesteld door de Ministeries van VWS, OCW en Justitie en het voormalige Ministerie van Jeugd en Gezin. Zij geldt voor de volgende sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Landstede heeft een inspanningsverplichting de Meldcode Huiselijk Geweld en/of Kindermishandeling te hanteren. De meldcode draagt eraan bij dat bij signalen op dit gebied zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.

De beslissing om signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden is voorbehouden aan de aandachtsfunctionaris, nadat de stappen van het afwegingskader zijn doorlopen. In iedere fase van het stappenplan wordt directie/teamleiding geïnformeerd.

Iedere VO-school binnen Landstede heeft een ondersteuningsteam (OT) ingericht waarbij in samenwerking met jeugdhulpverlening de begeleiding en toeleiding naar ondersteuning en hulpverlening wordt geregeld. Binnen deze teams zijn drie verschillende functies belegd:

1. bijdragen aan het meer preventief werken en passender maken van onderwijs,
2. integraal afwegen welke extra ondersteuning voor kinderen en jongeren nodig is
3. het formaliseren van het ondersteuningsaanbod uit het brede sociale domein of vanuit het onderwijs.

Onder voorwaarde dat deze integrale afweging gemaakt is, ligt binnen het OT de bevoegdheid om ondersteuning uit het volledige sociale domein erbij te halen. In het ondersteuningsteam zijn minimaal de ondersteuningscoördinator en een orthopedagoog actief. Afhankelijk van de

gemeente waarin de school is gehuisvest kan de inrichting van het OT en de connectie met jeugdhulpverlening/CJG verschillen.

Elke organisatie (zoals scholen, kinderopvang, ziekenhuizen) die valt onder de Wet verplichte meldcode heeft een getrainde medewerker als aandachtsfunctionaris, die als vraagbaak dient voor collega's en actief de toepassing van de meldcode in de organisatie bevordert.

Op het Ichthus College is de ondersteuningscoördinator de aandachtsfunctionaris binnen de school. De ambitie is om op termijn te gaan werken met een indirecte en directe aandachtsfunctionaris. De leerlingcoördinator is vaak het eerste aanspreekpunt voor docenten en coaches. De aandachtsfunctionaris draagt de verantwoordelijkheid voor het overdragen van kennis rondom de meldcode en de ondersteuning van medewerkers bij het toepassen van de Meldcode.

De inspectie houdt toezicht op het hebben en hanteren van de Meldcode en op het scheppen van randvoorwaarden. Directies en medewerkers kunnen worden aangesproken op het toepassen van het stappenplan in deze Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. De wet meldcode gaat dus voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Inhoudsopgave

Documentinformatie	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
De Meldcode	6
Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?	6
Situaties van onveiligheid	6
Acute onveiligheid	6
Structurele onveiligheid	7
Disclosure/onthulling	7
Afwegingsvragen	7
Overzicht wettelijk verplichte stappen	8
Wettelijke verplichtingen	18
Verantwoordelijkheid	18
Vertrouwelijke informatie	19
Documenteren	19
Instructie gebruik Kindcheck	21
Deskundigheid eerdergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis	21
Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim	22
Verwijsindex risicojongeren	22
Participatie van kinderen	24
Bijlage(n)	27
Bijlage 1: Definities	27
Bijlage 2: Signalenlijst	31
Bijlage 3: Algemene tips voor gespreksvoering	34

De Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: Meldnormen, Situaties van Onveiligheid en de Afwegingsvragen.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

Meldnorm A: In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en onthulling.

Meldnorm B: In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm C: Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht altijd moet melden bij Veilig Thuis.

Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure/Onthulling

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale

verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure/onthulling

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we disclosure oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure/onthulling voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

Afwegingsvragen

Het afwegingskader (toe te passen in stap 4), bevat de vijf afwegingsvragen waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Stap 1 In kaart brengen van signalen Kindcheck	Medewerker: - Observeert - Brengt signalen in kaart adhv signalenlijst en doet Kindcheck - Bespreekt de zorg met ouders - Documenteert
Stap 2 Collegiale consultatie Bij twijfel: Veilig Thuis (anoniem) Bij twijfel: letseldeskundige	Medewerker i.s.m. leerlingcoördinator: - Bespreekt signalen met leerlingcoördinator - Vraagt advies bij de aandachtsfunctionaris (AF) - Aandachtsfunctionaris zet (indien nodig) signaal in verwijzindex Esar - Documenteert
Stap 3 Gesprek met betrokkene(n) en leerling	Medewerker i.s.m. aandachtsfunctionaris: - Gesprek met de betrokkene(n)/kind - Documenteert - Deelt de documentatie met betrokkenen
Stap 4 Wegen van geweld en/of kindermishandeling Gebruik het afwegingskader Bij twijfel: altijd Veilig Thuis	Medewerker i.s.m. aandachtsfunctionaris: - Beoordeling van veiligheidssituatie: 5 vragen van afwegingskader beantwoorden - Bij twijfel contact opnemen met Veilig Thuis - Beslissen over wel/niet naar stap 5 Aandachtsfunctionaris informeert de directie over voorgenomen melding - Documenteert
Stap 5 Beslissen met Veilig Thuis	Aandachtsfunctionaris (samen met medewerker en/of leerling) - Aandachtsfunctionaris doorloopt de stappen afwegingskader met Veilig Thuis - Bij melding: Aandachtsfunctionaris doet melding en bespreekt dit met de betrokkenen - Vervolgstappen documenteren
Afweging 1 Is melden noodzakelijk? Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid	Aandachtsfunctionaris - Documenteert de vervolgstappen
Afweging 2 Is hulpverlening (ook) mogelijk?	Aandachtsfunctionaris - Documenteert de vervolgstappen

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Wanneer een medewerker signaleert dat een leerling te maken kan hebben met huiselijk geweld en/of kindermishandeling, is het belangrijk hierbij stil te staan en zo nodig contact op te nemen met de aandachtsfunctionaris. Verzamel aanwijzingen die het vermoeden kunnen onderbouwen of weerleggen. Registreer de signalen schriftelijk bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in het leerlingdossier.
- Leg ook de contacten over deze signalen vast, evenals de gesprekken die worden gevoerd, de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Als je veronderstellingen vastlegt, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als de veronderstelling wordt ontkracht of bevestigd. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

NB: *De leerling zal niet altijd het slachtoffer zijn van het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling. De leerling kan ook als vermoedelijk pleger, of als getuige, bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling betrokken zijn.*

NB: *Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker van Landstede of een extern door Landstede ingehuurd kracht of vrijwilliger, meld de signalen dan bij de leidinggevende of vertrouwenspersoon. Dit is de meldplicht.*

Vroegsignalering

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder(s) en leerling waarneemt.

In de signalenkaart vindt u een overzicht van de signalen. Deze is te vinden op:
<https://signalenkaart.nl/#signalen-12-tot-18-jaar>

Signalenkaart Eergerelateerd geweld
<https://signalenkaart.nl/#signalen-eergerelateerd-geweld>

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd.

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.

- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijke geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen
- Stappen die worden gezet
- Besluiten die worden genomen
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Tot en met stap 3 kunnen de aantekeningen persoonlijk worden opgeslagen. Na het gesprek met betrokkenen in stap 3 dienen de aantekeningen opgenomen te worden in het leerlingdossier. Dit kan alleen door de aandachtsfunctionaris worden gedaan.

Stap 2: Collegiale consultatie

Als na het invullen van de signalenkaart de zorgen blijven bestaan, neemt de medewerker contact op met de leerlingcoördinator. We noemen dit collegiale consultatie. De ingevulde signalenkaart is leidraad voor het gesprek.

Als er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, verwijst de leerlingcoördinator door naar de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris adviseert of raadpleegt samen met de medewerker Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat je je zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Bij fysiek letsel is het van belang dat een letseldeskundige wordt ingeschakeld. Dit wordt gedaan door de aandachtsfunctionaris.

Na de consultatie legt de aandachtsfunctionaris de uitkomst van de collegiale consultatie vast. Bij het raadplegen van Veilig Thuis wordt ook het advies opgenomen in de verslaglegging.

Mocht het na collegiale consultatie uitwijzen dat verder in kaart brengen van signalen noodzakelijk is, dan zal de aandachtsfunctionaris de leerling registreren in ESAR. De aandachtsfunctionaris informeert ouders over deze registratie.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat ouder(s) of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de aandachtsfunctionaris in afstemming met de directie meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan de aandachtsfunctionaris/ondersteuningscoördinator of de directie zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen, zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kan er ook contact opgenomen worden met de crisisdienst van de gemeente en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder(s), die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n), incl. leerling

Voorafgaand aan het gesprek de leerling op de hoogte stellen van de stappen die gezet gaan worden. Voorafgaand wordt overlegd wie het gesprek gaat voeren en of de leerling erbij aanwezig kan en moet zijn.

Bespreek de signalen met de ouder(s).

De aandachtsfunctionaris en ontvanger van de signalen houden het gesprek met desbetreffende ouders.

- Leg de ouder(s) het doel uit van het gesprek.
- Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
- Nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven.
- Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.
- Leg het gesprek vast en laat het ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van hun leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder(s) expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. *Herkent de ouder(s) de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder(s) daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder(s) daarvan? Hoe ervaart de ouder(s) de opvoeding en zijn rol als ouder(s)?*

Breng de ouder(s) na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt. Als er een plan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder(s). Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het plan. Als de ouder(s) de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Let op: Als de leerling ouder is dan 16 jaar kan besloten worden om enkel met de leerling te spreken. Doe hierbij vooraf een risicotaxatie in verband met geweld. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis.

Als tijdens het gesprek met de ouder(s) blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder(s) binnen de interne en externe

ondersteuningsstructuur van de school verder begeleiden. Dit besluit wordt genoteerd in het leerlingdossier door de aandachtsfunctionaris.

De aandachtsfunctionaris zorgt voor een objectief gespreksverslag en plaatst deze in het leerlingdossier. *Let op: belangrijk om het verslag te delen met de betrokkenen en waar mogelijk een bewijs te hebben voor gezien of voorzien van handtekening.*

Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder(s) is een specifieke deskundigheid en kan ondersteund worden door de aandachtsfunctionaris kindermishandeling. Door de ouder(s) continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder(s) gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

De aandachtsfunctionaris en ontvanger van de signalen wegen op basis van de signalen, de ingewonnen adviezen en het gesprek met de leerling op het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Raadpleeg in alle gevallen waarin je twijfelt over je vervolgstap (opnieuw) Veilig Thuis.

In stap 4 worden de vragen beantwoord van het afwegingskader en neemt de aandachtsfunctionaris in overleg met Veilig Thuis om wel/niet door te gaan naar stap 5. Wanneer er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid moet er direct contact met Veilig thuis opgenomen worden.

Vermoedens blijken ongegrond.

Als het vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen en er is een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, dan sluit de aandachtsfunctionaris de meldcode af, informeert de betrokken hierover en legt dat vast in het dossier. Blijft het vermoeden bestaan binnen een jaar, dan worden de stappen van de meldcode verder gevolgd.

Vijf afwegingsvragen

Meldnorm 1	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i> Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.
	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i> Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
Meldnormen 2 en 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: Melden bij Veilig Thuis. VT neemt binnen 5 werkdagen een besluit en koppelt terug naar de melder Ja: Ga verder met afweging 4.
	4	<i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
	5	<i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen. Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

1: Is melden noodzakelijk?

2: Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen.

In deze stap beslis je samen met Veilig Thuis of het een melding moet worden of dat hulp inzetten ook kan. Samen met Veilig Thuis worden de vragen 3 t/m 5 van het afwegingskader opnieuw doorgenomen, zodat er een weloverwogen besluit kan worden genomen. De betrokkenen worden i.v.m. de radarfunctie van Veilig Thuis in beide situaties geregistreerd in het register van Veilig Thuis.

1. Melden bij Veilig Thuis is noodzakelijk

Bespreek je melding vooraf met leerling en de ouders:

- Bereid het gesprek met leerling/ouders voor
- Bespreek de keuze om een melding te doen met het kind en daarna met ouders. De aandachtsfunctionaris kan ondersteuning vragen van Veilig Thuis om het gesprek te begeleiden.
- Dit zijn de stappen:
 1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel ervan is. *(meestal vanuit zorg om het welbevinden en het kunnen bieden of inschakelen van hulp)*
 2. Vraag het kind en ouders om een reactie.
 3. Vraag of ouders akkoord gaan met de melding en de reden waarom. Van de noodzaak tot melden mag niet worden afgezien als ouders niet akkoord zijn.
 4. Bij geen akkoord is er contact met VT om de situatie te wegen
 5. Bij advies om toch te melden, worden leerling en ouders geïnformeerd over de melding.
 6. Als na zorgvuldige overweging wordt besloten om niet te melden, dan wordt een plan van aanpak opgesteld voor de te organiseren hulp. Laat ouders afspraken ondertekenen.

Contact met Veilig Thuis:

- De aandachtsfunctionaris meldt in naam van de directeur de vermoedens bij Veilig Thuis;

- Beschrijf zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die je hebt vastgesteld;
- Geef duidelijk aan als de informatie bij je melding (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om de leerling en/of zijn gezinsleden tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te beschermen.

Verslaglegging na melding

De aandachtsfunctionaris legt alle relevante informatie over de melding vast in Magister.

Beschrijf hierin:

- Welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met Veilig Thuis hebt gemaakt.
- Of je al dan niet over de melding met het kind (en/of de ouders) hebt gesproken en welke reactie het kind op je voornemen om te melden gaf.
- Heb je geen contact met het kind (en/of zijn ouders) gehad over de melding, noteer dan ook waarom dit zo is besloten.
- Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.
- Word je later door Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) het huiselijk geweld of de kindermishandeling geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als kindermishandeling of huiselijk geweld niet is gebleken.
- Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.

2. Hulp bieden of organiseren is ook mogelijk

Beslis zelf of in samenspraak met Veilig Thuis of passende en toereikende hulp bieden of organiseren (ook) tot je mogelijkheden behoort.

Daarvoor gelden de volgende vereisten:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid.
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld.

- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n).
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de beroepskracht binnen de (samenwerkings)mogelijkheden van diens organisatie:

- Onvoldoende zicht heeft op (on)veiligheid in het heden.
- Onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat.
- Constateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Als het mogelijk is, op basis van bovenstaande afweging, dat je het kind en zijn gezin toch voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen, organiseer dan hulp in samenspraak met betrokken hulpverleners.

- Maak in overleg met de betreffende hulpverlening/ schoolmaatschappelijk werk een plan van aanpak, waarin wordt opgenomen welke bijdrage jij zelf kan leveren en welke bijdrage anderen leveren.
- Bereid het gesprek over het plan van aanpak met kind/ouders voor. Er wordt besproken welke hulpverlening op basis van de verkregen informatie noodzakelijk lijkt.
- De AF bespreekt het plan van aanpak met het kind en ouders. Indien nodig kan een medewerker van Veilig Thuis ondersteunen in het gesprek.

Bespreek het plan van aanpak voorafgaand aan het gesprek eerst met de leerling. Neem in het plan op wat het kind zou willen doen wanneer de situatie onveilig wordt/blijft. Deel deze informatie alleen met toestemming van het kind met ouders.

Bespreek het plan van aanpak met ouders. Geef aan welke hulp er nodig is, hoe ouders die hulp kunnen inschakelen en wat er van ouders wordt verwacht. Geef aan wat de volgende stap is, indien ouders niet meewerken of niet open staan voor hulpverlening.

Maak een verslag en laat ouders de gemaakte afspraken ondertekenen.

- Als meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening. Bespreek wie als casusregisseur zal op treden.
- De aandachtsfunctionaris stelt, in het geval van het zelf organiseren van hulp, de directeur op de hoogte van de doorlopen stappen van de meldcode.

Verslaglegging

Alle bovenstaande stappen worden vastgelegd in het leerling dossier vastgelegd door de aandachtsfunctionaris.

Evaluatie

De aandachtsfunctionaris spreekt een evaluatiemoment met de betrokken collega's en eventuele externen af, om te bespreken hoe het proces is verlopen en of er verbeterpunten zijn. De aandachtsfunctionaris legt de evaluatie vast en koppelt dit geregeld terug aan de directie.

Wettelijke verplichtingen

Verantwoordelijkheid

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt de school er zorg voor dat:

directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- de Meldcode sluit aan bij de bestaande structuur van onderwijs en ondersteuning.
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aanstellen.
- de deskundigheidsbevordering (zoals signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld, melden in de verwijzindex) voor zover nodig opnemen in het scholingsplan;
- processen volgen conform het stappenplan van de Meldcode;
- voldoende deskundigen (intern en extern) beschikbaar stellen om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- aan de ouders/verzorgers en leerlingen bekendheid geven van de verbeterde Meldcode middels de algemene schoolgids;
- afspraken maken over de wijze waarop de school de medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders/leerlingen worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

De aandachtsfunctionaris

- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer);
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de ondersteuningsstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding.
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;

- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.
- bespreken van het protocol Meldcode onderwijs binnen het ondersteuningsteam;
- onderzoekt of er al andere instanties, betrokkenen actief zijn in de casus;
- afspraken maken over de taakverdeling en wie regievoerder is in een specifieke casus;
- de Meldcode wordt tweejaarlijks geëvalueerd met de directies van de school op initiatief van de aandachtsfunctionaris in samenwerking met het OT. Zo nodig worden acties in gang gezet om de toepassing van de Meldcode te optimaliseren;
- organiseren, in overleg met directie, deskundigheid ten behoeve van de uitvoering van de Meldcode;
- communicatie met alle medewerkers van de school over de werkwijze en taakverdeling;
- communicatie naar directie/teamleiding verloopt via de aandachtsfunctionaris
- vastleggen van informatie in dossier.

De docent/medewerker:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de aandachtsfunctionaris bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris, zoals observeren of een gesprek met de ouder(s) samen met de aandachtsfunctionaris;

De directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding, therapie).

Vertrouwelijke informatie

Informatie wordt opgeslagen in het leerlingdossier (Magister) van een leerling. Binnen Magister zijn de verschillende onderdelen van het dossier alleen toegankelijk voor de groepen die de informatie nodig hebben om hun werk uit te voeren. Ieder logboekitem kan geautoriseerd worden voor verschillende groepen. Er kan ook een persoonlijk item aangemaakt worden.

Wanneer een verslag wordt gedeeld met externen is het document beveiligd met een wachtwoord, wat separaat wordt gedeeld met de ontvangers van het verslag. Voor het versturen van een verslag wordt aan ouders toestemming gevraagd om te delen en met wie.

Documenteren

Het Ichthus College Dronten legt de stappen van de meldcode vast in het leerlingdossier (Magister). De aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor het vastleggen van de stappen in de meldcode. De signalen die aanleiding vormen voor het zetten van de vervolgstappen,

worden in goed overleg met de signalerende beroepskracht vastgelegd. Gedurende werken met de meldcode wordt de verslaglegging persoonlijk vastgelegd. Na stap 3 zal de informatie worden vastgelegd in de incidentregistratie van Magister.

Een logboekitem wordt aangemaakt door de aandachtsfunctionaris, met de volgende opbouw. Bij het heropenen, of nieuwe signalen worden de stappen ook onder de eerste kop opgeslagen.

Meldcode

- Meldcode stap 1: signalen in kaart brengen
- Meldcode stap 2: collegiale consultatie
- Meldcode stap 3: Gesprek met betrokkenen
- Meldcode stap 4: Afwegen
- Meldcode stap 5: Melden of hulp bieden
(Meldcode gesloten)

Word de meldcode gesloten na een stap dan hiervan een logboekitem maken met de titel: Meldcode afgesloten.

Aandachtsfunctionaris is altijd betrokken als de meldcode wordt opgestart en afgesloten.

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op beroepskrachten die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een beroepskracht meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- *Ook het contact met een adolescent waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;*
- *De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.*

Heeft u twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloopt u de stappen van de Meldcode. U legt eerst vast door welke signalen bij de ouder u twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt u de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Deskundigheid eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eengerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Expertise die geraadpleegd kan worden

Veilig Thuis 0800 – 2000

Centrum Seksueel Geweld 0800 – 0188

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Verwijsindex risicojongeren

De gemeente Dronten kent sinds september 2009 ESAR: Elektronisch Signaleringssysteem Alle Risicojeugd. Een hulpverlener of docent die zich zorgen maakt, kan op basis van een aantal vastgestelde criteria een registratie in ESAR doen. Hierbij worden geen inhoudelijke gegevens over een leerling geregistreerd. Alleen de zorg van de hulpverlener wordt geuit.

Als meerdere professionals een registratie doen over dezelfde leerling, dan ontvangen de betrokken hulpverleners elkaars contactgegevens. Zo kunnen zij tot een gezamenlijke aanpak komen. ESAR is tot stand gekomen in opdracht van de overheid.

De registratie in ESAR blijft maximaal twee jaar in het systeem staan. Daarna worden de gegevens automatisch verwijderd.

Het doel van de registratie is om een gezamenlijk plan van aanpak te maken als meerdere professionals een registratie in ESAR hebben gedaan.

NB: In stap 2 van de meldcode wordt er na beoordeling van de situatie besloten of er vanuit Ichthus College Dronten een registratie wordt gedaan in ESAR. Ouders worden hierover van tevoren op de hoogte gebracht door de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris doet de registratie.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen.

Om de participatie van kinderen op te nemen in uw protocol zijn de negen opgestelde actiepunten uit de *"Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling"* (VWS, 2018) omgezet in concrete vragen.

1. Termen

In deze meldcode wordt de leerling betrokken bij de stappen van de meldcode. Als het mogelijk is wordt de melding samen met de leerling gedaan en/of voorbereid.

2. Informatie over het proces

De aandachtsfunctionaris informeert de leerling over de volgende onderdelen:

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer dit gebeurt.
- Wat de zorgen zijn.
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer.
- Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.
- Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.
- Recht op klacht of verzet.

3. Informatie over veilig opgroeien

De signaleerder gaat samen met de aandachtsfunctionaris in gesprek met de leerling over de signalen. Op dat moment wordt ook aan de leerling uitgelegd:

- Het recht om veilig op te groeien
- De normale omgang tussen ouder en kind
- De leerling draagt geen schuld.

4. Recht op eigen mening

De leerling is betrokken bij de stappen in de meldcode. De werkwijze van de meldcode is bekend bij ouders en leerlingen. Dit wordt vermeld op de website en is opgenomen in de schoolgids. De aandachtsfunctionaris betreft de leerling bij de stappen vanuit het recht om betrokken te zijn. De mening van de leerling wordt ook opgenomen in het verslag.

5. Vragen en luisteren naar de visie van het kind

Wanneer er gesproken wordt met de leerling aan de hand van signalen is de aandachtsfunctionaris degene die zorgt draagt dat de leerling een eigen mening op de zorgen mag hebben, welke oplossingen de leerling zelf ziet en hoe de leerling denkt over de voorgestelde beslissingen.

6. De mening van het kind in de besluitvorming

De aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor het betrekken en informeren van de leerling bij elke stap in de meldcode. Vooraf wordt met de leerling afgestemd of hij/zij aanwezig kan en wil zijn bij de gesprekken. Er wordt ook afgestemd wat de leerling nodig heeft ter ondersteuning. Als dit niet kan, of de leerling niet wil, wordt er een afspraak gemaakt hoe en wanneer de leerling wordt geïnformeerd bij het voorgenomen besluit en legt de reactie van de leerling schriftelijk vast in Magister.

7. Route bij disclosure/onthullingen

In het geval van disclosure neemt de aandachtsfunctionaris direct contact op met Veilig Thuis. Samen met Veilig thuis worden de vervolgstappen genomen. Dit wordt samen met de leerling gedaan.

8. Steun

De aandachtsfunctionaris is direct betrokken geweest bij elke stap in de meldcode en heeft de leerling hierin meegenomen. Na de melding stemt de leerlingcoördinator af met de leerling hoe nu verder. De leerlingcoördinator of de coach kan steunend aanwezig zijn in de eerste periode na de melding. Is er langdurige ondersteuning nodig dan schalen we de ondersteuning op via het ondersteuningsteam.

9. Tips voor gesprek

In bijlage 4 zijn algemene tips opgenomen voor gesprekken. Deze komen uit de “Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling” (VWS, 2018).

Bijlage(n)

Bijlage 1: Definities

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld¹. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. - (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. - Poging tot verwurging. - Wapengebruik. - Geweld tijdens de zwangerschap. - (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. - Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).

¹ Uit: Afwegingskader meldcode Onderwijs en Leerplicht. Bron: www.rijksoverheid.nl

- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. - Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. - Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. - Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. - Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. - Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure/onthulling

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 2: Signalenlijst

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 12 - 18 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld

De signalen (12-18)

Lichamelijk welzijn

- ☐ blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- ☐ te dik
- ☐ slecht onderhouden gebit
- ☐ regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- ☐ kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- ☐ oververmoeid
- ☐ vaak ziek
- ☐ ziektes herstellen slecht
- ☐ kind is hongerig
- ☐ eetstoornissen
- ☐ achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- ☐ timide, depressief
- ☐ weinig spontaan
- ☐ passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- ☐ apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- ☐ in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- ☐ labiel
- ☐ erg nerveus
- ☐ hyperactief

- ☐ negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- ☐ negatief lichaamsbeeld
- ☐ agressief, vernielzucht
- ☐ overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen:

- ☐ agressief
- ☐ speelt weinig met andere kinderen
- ☐ vluchtige vriendschappen
- ☐ wantrouwend
- ☐ niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- ☐ angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ meegaand, volgzaam
- ☐ gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- ☐ agressief

Tegenover andere volwassenen:

- ☐ angst om zich uit te kleden
- ☐ angst voor lichamelijk onderzoek
- ☐ verstijft bij lichamelijk contact
- ☐ angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ meegaand, volgzaam
- ☐ agressief
- ☐ overdreven aanhankelijk
- ☐ wantrouwend
- ☐ vermijdt oogcontact

Overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind

- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdsgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bijlage 3: Algemene tips voor gespreksvoering

Beroepshouding

Professionals die werken met kinderen betrekken kinderen vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar het kind en nemen het kind serieus. De elementen die kinderen aangeven belangrijk te vinden in de communicatie met professionals zijn dat zij oprechte interesse in hen tonen, dat professionals naar hen luisteren en dat zij hun mening in elk geval in overweging nemen².

1. Volgens kinderen dragen de volgende aspecten bij aan het gevoel serieus genomen te worden: echte interesse van de professional;
2. geloofd worden door de professional;
3. uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van het kind gaat;
4. in contact blijven ook wanneer er geen probleem is;
5. geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn.

Aanvullend:

- kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan maar 1 keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. Het kind kan dat dan scheiden van de "scan" die hij/zij gemaakt heeft.
- Het is belangrijk voor het kind het gevoel te krijgen dat JIJ (het kind) de krent in de pap bent. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwen van een kind te winnen.
- Zeg bijvoorbeeld: "wauw, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!". Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt³.³⁶

Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer professionals later nog eens vragen hoe het met het kind gaat, ook wanneer het kind is doorverwezen.

- 'Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?'
- 'Hoe was je dag vandaag?'
- 'Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!'
- 'Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je'
- Compliment geven over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders

² Cossar et al. 2014; Pöllki et al. 2012

³ 39Pels et al

Overigens vinden kinderen een 'formeel gesprek' niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten, bijvoorbeeld tijdens een wandeling of een autorit, of drukken kinderen zich makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel⁴. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die professionals hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van het kind hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij de wensen en mogelijkheden van het kind⁵.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen

- Ga apart met het kind in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten.
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind.
- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast het kind te zitten, zodat het kind je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.
- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!
- Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan". Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als het kind iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je

⁴ Cashmore 2002; Dillon et al. 2015

⁵ Archard & Skivenes, 2009

wilt ook dat het kind je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.

- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan". Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind.

Belangrijk in een goed gesprek

- Wees oprecht geïnteresseerd in het kind.
- Neem het kind serieus.
- Laat het kind meedenken met jou over beslissingen.
- Geef uitleg over het verloop van het proces.
- Blijf in contact, ook als er geen probleem is.

Voorbeelden van oprechte interesse

- 'Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?'
- 'Hoe was je dag vandaag?'
- 'Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!'
- 'Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je'
- Geef een compliment over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders.

ICHTHUS COLLEGE DRONTEN